

Stanovisko k problematice neoprávněného záboru veřejného prostranství

Ministerstvo vnitra, odbor bezpečnostní politiky obdržel žádost o právní stanovisko k problematice neoprávněného záboru veřejného prostranství. K dané problematice sdělujeme následující:

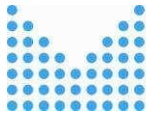
Základní informací uvedenou v žádosti bylo to, že: „... řidiči motorových vozidel opakovaně zastavují nebo stojí na místech mimo pozemní komunikaci, a to celým vozidlem nebo jeho částí na původně travnaté ploše, která odpovídá definici veřejného prostranství dle § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a která je ve vlastnictví obce.“

Vydeme-li z legální definice veřejného prostranství obsažené v § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, jsou jím všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.

Pozemní komunikace tedy představují podmnožinu veřejných prostranství (s výjimkou kategorií pozemních komunikací, u kterých je veřejné užívání vyloučeno či omezeno zákonem č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích ve znění pozdějších předpisů).¹ Právní režim provozu na pozemních komunikacích (tedy včetně definice pojmů „zastavit“ a „stát“, jakož i podmínek a míst, kde řidič zastavit a stát může a kde naopak nesmí) upravuje speciální právní úprava, kterou je zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o silničním provozu“). Vzhledem k výše uvedenému proto nelze zastavení a stání na „místech mimo pozemní komunikaci“ poměřovat optikou tohoto speciálního zákona, neboť tento se vztahuje pouze k pozemním komunikacím. Proto v daném případě nemůže obstát argumentace, že se po dobu odpovídající době zastavení podle zákona o silničním provozu nemůže jednat o přestupek proti veřejnému pořádku, neboť tato nemá žádnou oporu v našem právním řádu.

Zjednodušeně řečeno - pokud by řidič nesprávně zastavil a stál na pozemní komunikaci, uplatnila by se speciální právní úprava, tedy zákon o silničním provozu. Pokud ale zastaví a stojí mimo pozemní komunikaci, uplatní se obecné ustanovení § 5 odst. 1 písm. g) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

¹ Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j.: 2 As 49/2010 – 46 ze dne 26. listopadu 2010, dostupné na www.nssoud.cz

Různým právním režimem v závislosti na místě parkování (tj. na pozemní komunikaci x mimo pozemní komunikaci) se zabýval i Nejvyšší správní soud ve výše citovaném rozsudku, kde bylo řešeno parkování na veřejném prostranství, konkrétně na travnaté ploše, a to mimo pozemní komunikaci. Nejvyšší správní soud k tomuto dovedl, že: „Stěžovatel odstavil motorové vozidlo mimo vozovku, na travnaté ploše, tedy na místě, které není k tomuto účelu určeno již svojí povahou.”¹.

Argument, že řidič neparkuje na daném místě dlouho či že vozidlo jen zastavil, může být relevantní pro určení druhu či výše sankce, nemá však vliv na naplnění formálních znaků skutkové podstaty přestupku proti veřejnému pořádku. Doba zastavení dle zákona o silničním provozu je irelevantní, zákon o silničním provozu se neuplatní, a to ani analogicky, parkuje-li vozidlo mimo pozemní komunikaci. Zde se uplatní přestupkový zákon, který nijak nespécifikuje, jak dlouho má zábor trvat.

Rovněž tak argumentu, že řidič užívá veřejné prostranství běžným způsobem, nelze přisvědčit. Zákon o silničním provozu určuje poměrně jasně, kde se smí a kde nesmí zastavit a stát, z čehož nelze dovozovat, že mimo pozemní komunikace pak lze zastavit a stát kdekoliv, spíše naopak. To vyplývá i z existence skutkové podstaty přestupku dle § 5 odst. 1 písm. g) zákona o některých přestupcích, jíž je postihován neoprávněný zábor veřejného prostředí, přičemž není rozhodné, zda je zábor realizován např. stavebním materiálem, řezivem, automobilem či jiným předmětem – podstatné je, že zabráním určitého prostoru jsou ostatní omezení na možnosti užívat veřejné prostranství k obvyklým činnostem, nejčastěji k pohybu.

V kontextu činnosti obecní policie pak lze podpůrně odkázat i na § 17a odst. 1 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obecní policii“), který zakládá pravomoc obecní policie použít technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla v souvislosti s pozemními komunikacemi [písm. a) – c)] a mimo ně (písm. d)], za předpokladu, že jeho řidič není na místě přítomen. V § 17a odst. 1 písm. d) zákona o obecní policii už nejde o nesprávné zastavení a stání v režimu zákona o silničním provozu, ale o oblast tímto zákonem neupravenou, tedy o neoprávněný zábor veřejného prostranství. Pokud by zastavení a stání mimo pozemní komunikaci, tj. zábor veřejného prostranství, mělo být legální, pak by zákonodárce nemohl zmocnit například obecní policii k tomu, aby takové jednání postihovala, a používala technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla dle § 17a odst. 1 písm. d) zákona o obecní policii.

Na závěr pro úplnost dodáváme, že § 4 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, dává obcím možnost vybírat poplatek za zvláštní užívání veřejného prostranství, kterým se rozumí taxativně vyjmenované činnosti, mj. vyhrazení trvalého parkovacího místa.

22. 7. 2021